

บทที่ 3

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการจ้างงานและแรงงานหญิง ในเทคนิคอุตสาหกรรมภาคเหนือ

3.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการจ้างแรงงานหญิงในเทคนิคอุตสาหกรรมภาคเหนือ

โรงงานส่วนใหญ่ โดยเฉพาะกิจการประกอบชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ จะเลือกจ้างแรงงานหญิงมากกว่าแรงงานชาย โดยกำหนดอายุอย่างน้อย 15 ปี คนงานหญิงส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-25 ปี มีระยะเวลาการทำงาน 3-5 ปี และมีระดับการศึกษาเริ่มจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 - 6 (ม.3 ถึง ม.6) เหตุหนึ่งที่น่าจ้างนิยมนจ้างแรงงานหญิงมากกว่าแรงงานชายคือ แรงงานหญิงทำงานขยันอดทน สำหรับรูปแบบของการจ้างงานนั้นจะมีสัญญาจ้างแรงงาน โดยจ้างเป็นลูกจ้างรายวัน โดยไม่มีกำหนดวันสิ้นสุดของสัญญาจ้างไว้ และปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมายแรงงานและกฎหมายประกันสังคม โรงงานส่วนใหญ่จะจ่ายตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำหรือสูงกว่าเล็กน้อย (บัณฑิต ชนชัยเศรษฐวุฒิ, 2539)

การจ้างแรงงานที่เป็นแรงงานท้องถิ่นก่อนจ้างจะมีปัญหา จากการสอบถามบริษัทผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์แห่งหนึ่งบอกว่าแรงงานท้องถิ่นก่อนจ้างจะหยุดงานบ่อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเทศกาลจะหยุดติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน เช่น สงกรานต์ งานบวช ขึ้นบ้านใหม่ นอกจากนี้ยังมีความกระตือรือร้นน้อยกว่าแรงงานต่างท้องถิ่น เปลี่ยนงานบ่อย สาเหตุหนึ่งก็มาจากการขาดงานติดต่อกันนั่นเอง ดังนั้น บางครั้งบางบริษัทจะยอมเสียค่าใช้จ่ายไปรับแรงงานมาจากภาคเหนือตอนล่าง เช่น พิษณุโลก นครสวรรค์ หรือจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจัดหาที่พักให้พนักงานเหล่านี้แทนการสรรหาแรงงานในท้องถิ่น ซึ่งความถี่ในการเปลี่ยนงานของพนักงานที่มาจากนอกท้องถิ่นก่อนจ้างต่ำและโอกาสที่จะหยุดงานแทบจะไม่มีเพราะการได้ทำงานจำนวนชั่วโมงมาก ๆ ก็หมายถึงได้ค่าจ้างแรงงานมากขึ้นตามจำนวนชั่วโมงทำงาน

ในบริเวณใกล้เคียงกับเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจะมีหอพักอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งพนักงานส่วนใหญ่ที่มาจากต่างท้องถิ่นหรือมีบ้านอยู่ไกลก็จะใช้เป็นที่พักอาศัยเพราะทางบริษัทมีการทำงานในกะดึกและทำล่วงเวลาด้วย การเดินทางจะเดินทางโดยรถมอเตอร์ไซด์เป็นส่วนใหญ่ แต่บางโรงงานก็จะมีสวัสดิการพนักงานโดยมีรถรับส่งและเสียค่าใช้จ่ายในราคาถูกลงหรือไม่คิดค่าใช้จ่าย

แรงงานหญิงที่เป็นพนักงานรายเดือนทำงานในสำนักงานร้อยละ 70 เดินทางไป-กลับระหว่างเชียงใหม่-ลำพูนโดยรถยนต์ส่วนตัวหรือรถบริการรับ-ส่ง

สำหรับค่าจ้างแรงงานนั้น แรงงานหญิงในระดับปฏิบัติการและหัวหน้างานที่เป็นพนักงานรายวันจะได้รับค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำตามประกาศของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมขึ้นไป สำหรับแรงงานหญิงที่เป็นพนักงานรายเดือนก็จะได้รับเงินเดือนตามประสบการณ์และความสามารถรวมไปจนถึงวุฒิการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษหรือญี่ปุ่นได้จะได้รับเงินเดือนค่าจ้างที่สูงกว่าปกติ บางบริษัทพนักงานจะได้รับค่าล่วงเวลาที่เรียกว่าค่าล่วงเวลาอัตโนมัติประมาณ 2 ชั่วโมง เพื่อช่วยให้พนักงานมีรายได้เท่ากับเวลาที่มิงานเร่งด่วน โดยบริษัทจะจ่ายให้อีกเป็นค่าล่วงเวลาโดยไม่มีการทำงานล่วงเวลา ซึ่งนอกจากนี้แล้วพนักงานทั้ง 2 กลุ่มก็ยังจะได้รับสวัสดิการอื่น ๆ อีก ดังนี้

ค่ากะ บริษัทที่มีการทำงาน 2 กะ คือ กะเช้าและกะดึก กะดึกจะได้รับเงินพิเศษเป็นค่ากะอีกประมาณ 15% ของค่าจ้างต่อวัน ซึ่งก็จะมีรถสลับกะทุก ๆ งวดการจ่ายเงินใหม่

ค่าพาหนะเดินทาง บางบริษัทจะมีรถรับส่งพนักงานโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย แต่บางบริษัทจ่ายเงินค่าพาหนะรวมไปในค่าจ้างให้ทุกคนเท่า ๆ กัน เป็นค่าพาหนะและมีรถบริการรับส่งโดยต้องจ่ายค่าบริการด้วย

ค่าอาหาร บริษัทที่ไม่มีอาหารกลางวันให้พนักงานจะจ่ายเงินช่วยเหลือค่าอาหารให้พนักงานประมาณ 10-15 บาท/วัน และจัดให้มีร้านขายอาหารราคาถูก คุณภาพดี โดยที่ผู้ขายไม่ต้องจ่ายค่าเช่าสถานที่ ค่าน้ำ ค่าไฟ รวมถึงค่าแก๊สที่ใช้ประกอบอาหารด้วย สำหรับบริษัทที่มีอาหารกลางวันบริการก็จะไม่มีเงินจำนวนนี้รวมเข้าไปในค่าจ้างแรงงาน และบางบริษัทยังจัดร้านค้าประเภท Supermarket ไว้บริการพนักงานอีกด้วย

กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พนักงานที่มีอายุงานตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไปมีสิทธิสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยอัตราร้อยละของการหักจากค่าจ้างแรงงานและบริษัทจ่ายสมทบนั้น อยู่ตั้งแต่ 1-8% ในอัตราที่เท่ากัน

ประกันสังคม ทุกบริษัทจะต้องเข้ากองทุนประกันสังคม โดยพนักงานจะถูกหักร้อยละ 1 จากเงินค่าจ้าง แต่ไม่เกิน 300 บาท และบริษัทจ่ายสมทบในจำนวนที่เท่ากัน

เงินช่วยเหลือการศึกษาบุตรพนักงาน พนักงานที่ทำงานกับบริษัทตามระยะเวลาที่กำหนด จะได้รับเงินช่วยเหลือทางการศึกษาสำหรับบุตรที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยที่จะกำหนดอัตราเงินเดือนสูงสุดสำหรับผู้ที่ได้รับสิทธิการช่วยเหลือไว้

ห้องพยาบาล ทุกบริษัทจะมีพยาบาลอาชีพและแพทย์ปริญญาที่มีใบประกอบโรคศิลป์ ให้คำปรึกษาและรักษาในกรณีที่เป็นของการเจ็บป่วยพื้นฐาน รวมไปถึงการจัดให้มีการตรวจร่างกายประจำปีด้วย โดยที่พนักงานไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ

นอกจากนี้แล้วยังมีเงินช่วยเหลือในกรณีพนักงานหรือญาติใกล้ชิดเสียชีวิต สวัสดิการหอพักราคาถูกสำหรับพนักงานที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด รวมไปถึงพนักงานที่ทำงานกับบริษัทมาเป็นระยะเวลาานานสามารถใช้สิทธิในการกู้เงินเพื่อซื้อที่อยู่อาศัยหลังแรก โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำอีกด้วย

3.2 ข้อมูลทั่วไปของแรงงานหญิงกลุ่มตัวอย่างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

ลักษณะข้อมูลทั่วไปของแรงงานหญิง ได้จำแนกการศึกษาข้อมูลทั่วไปออกเป็น 3 ส่วนคือ ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลส่วนรายได้และเงินออม และข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานปัจจุบัน

3.2.1 ข้อมูลส่วนบุคคล เพื่ออธิบายลักษณะของแรงงานหญิงกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย อายุ ภูมิสำเนาเดิม การศึกษา สถานะการทำงาน สภาพการสมรส และจำนวนบุคคลในครอบครัว ผลการศึกษาตามตารางที่ 3.1 พบว่า ร้อยละ 51.6 ของแรงงานหญิงมีอายุต่ำกว่า 25 ปี รองลงมาร้อยละ 36.3 มีอายุระหว่าง 25-30 ปี ส่วนที่เหลือมีอายุ 31 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 12.1 แรงงานหญิงส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.8 มีภูมิสำเนาเดิมอยู่ที่ภาคเหนือยกเว้นลำพูน รองลงมาร้อยละ 38.2 มีภูมิสำเนาเดิมอยู่ที่ลำพูน ส่วนที่เหลือซึ่งเป็นส่วนน้อยอยู่ที่ภาคกลาง ภาคตะวันออกเหนือและภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 6.0, 3.7 และ 1.3 ตามลำดับ และร้อยละ 79.5 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถึงประกาศนียบัตร รองลงมาร้อยละ 11.3 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 8.7 ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 และร้อยละ 0.5 สูงกว่าปริญญาตรี สำหรับสถานะของการทำงานนั้น ร้อยละ 69.5 เป็นพนักงานรายวันและร้อยละ 30.5 เป็นพนักงานรายเดือน สถานภาพการสมรส ร้อยละ 63.7 เป็นโสด รองลงมาร้อยละ 32.1 สมรส ส่วนที่เหลือหย่าและเป็นหม้ายคิดเป็นร้อยละ 2.1 และ 1.6 ตามลำดับ จำนวนบุคคลที่อยู่ในครอบครัวร้อยละ 42.4 มีบุคคลในครอบครัว 2-3 คน ร้อยละ 22.4 ไม่มี ร้อยละ 21.3 มีบุคคลในครอบครัว 1 คน และร้อยละ 13.9 มากกว่า 3 คน

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนและอัตราส่วนร้อยละของแรงงานหญิงกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตาม อายุ ภูมิฐานะเดิม การศึกษา สถานะของการทำงาน สถานภาพการสมรส และจำนวนบุคคลในความอุปการะ

	จำนวน (380 ราย)	ร้อยละ (100)
อายุ		
18 - 25 ปี	196	51.6
25 - 30 ปี	138	36.3
31 ปีขึ้นไป	46	12.1
ภูมิฐานะเดิม		
ลำพูน	145	38.2
ภาคเหนือ (นอกจากลำพูน)	193	50.8
ภาคกลาง	23	6.0
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	14	3.7
ภาคใต้	5	1.3
การศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3	33	8.7
มัธยมศึกษาปีที่ 3 - ประกาศนียบัตร ปริญญาตรี	302	79.5
สูงกว่าปริญญาตรี	43	11.3
	2	0.5
สถานะของการทำงาน		
พนักงานรายวัน	264	69.5
พนักงานรายเดือน	116	30.5
สถานภาพการสมรส		
โสด	242	63.7
สมรส	122	32.1
หย่าร้าง	10	2.6
หม้าย	6	1.6
จำนวนบุคคลในความอุปการะ		
1 คน	81	21.3
2-3 คน	161	42.4
มากกว่า 3 คน	53	13.9
ไม่มี	85	22.4

3.2.2 ข้อมูลส่วนรายได้และเงินออม ข้อมูลส่วนนี้ประกอบด้วยรายได้และเงินออมต่อเดือนและแหล่งรายได้ ผลการศึกษาตามตารางที่ 3.2 พบว่าแรงงานหญิงกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.3 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 4,001-6,000 บาท รองลงมาร้อยละ 25.5 มีรายได้ระหว่าง 6,001-8,000 บาท ร้อยละ 14.5 มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท และร้อยละ 9.9 มีรายได้ 10,000 บาท ขึ้นไป โดยผู้ที่มีรายได้อยู่ระหว่าง 8,001-10,000 บาท มีเพียงร้อยละ 5.5 เท่านั้น สาเหตุที่มีช่องว่างในการกระจายรายได้ของกลุ่มตัวอย่างในช่วงรายได้ 8,001-10,000 บาทนี้ เพราะผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นพนักงานรายวันจะเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ได้รับค่าจ้างเป็นรายวัน ฉะนั้นรายได้ต่อเดือนจึงค่อนข้างต่ำ ส่วนผู้ที่มีรายได้สูงกว่า 10,000 บาทต่อเดือนนั้น เกือบทั้งหมดเป็นพนักงานรายเดือน ทำงานอยู่ในสำนักงาน เป็นแรงงานที่มีความรู้เฉพาะด้าน เช่น พนักงานการเงิน เป็นต้น

สำหรับแหล่งเงินได้ร้อยละ 74.8 ของแรงงานหญิงกลุ่มตัวอย่างมีแหล่งรายได้จากการทำงานในบริษัทอย่างเดียว รองลงมาร้อยละ 18.4 มีรายได้จากคู่สมรสเพื่อช่วยเหลือและร้อยละ 6.8 มีรายได้จากงานพิเศษนอกจากงานประจำ

ส่วนของเงินออมต่อเดือนร้อยละ 22.6 มีการออมเงินช่วง 901-1,000 บาทต่อเดือน รองลงมาร้อยละ 17.6 การออมช่วง 401-500 บาท ร้อยละ 16.1 น้อยกว่า 100 ร้อยละ 12.5, 10.4 และ 8.6 มีการออมเงินมากกว่า 1,000 บาท 101-200 บาท และ 201-300 บาทตามลำดับ

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนและอัตราส่วนร้อยละของแรงงานหญิงกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามรายได้ เงินออมต่อเดือนและแหล่งรายได้

รายได้ต่อเดือน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม (380 ราย)	ร้อยละ (100)
ต่ำกว่า 4,000 บาท	55	14.5
4,001 - 6,000 บาท	172	45.3
6,001 - 8,000 บาท	97	25.5
8,001 - 10,000 บาท	21	5.5
10,001 บาทขึ้นไป	35	9.2
เงินออมต่อเดือน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม (336 ราย)*	ร้อยละ (100)
น้อยกว่า 100 บาท	54	16.1
101 - 200 บาท	35	10.4
201 - 300 บาท	29	8.6
301 - 400 บาท	7	2.1
401 - 500 บาท	59	17.6
501 - 600 บาท	24	7.1
601 - 700 บาท	3	0.9
701 - 800 บาท	2	0.6
801 - 900 บาท	5	1.5
901 - 1,000 บาท	76	22.6
มากกว่า 1,000 บาท	42	12.5
แหล่งรายได้	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม (380 ราย)	ร้อยละ (100)
จากการทำงานในบริษัทอย่างเดียว	284	74.8
มีงานพิเศษนอกเหนือจากงานประจำ	26	6.8
มีรายได้จากคู่สมรสเพื่อช่วยเหลือ	70	18.4

* ในจำนวน 380 ราย มีผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเงินออมเพียง 336 ราย

3.2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานปัจจุบัน เพื่อทราบว่าแรงงานหญิงกลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาทำงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือมานานเท่าไร เคยทำงานอะไรก่อนงานปัจจุบันและมีความพึงพอใจในงานปัจจุบันหรือไม่ ผลการศึกษาตามตารางที่ 3.3 พบว่าร้อยละ 76.6 ของกลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาการทำงาน 1 ปีขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 18.2 มีระยะเวลาทำงาน 0-6 เดือน และเพียงร้อยละ 5.3 มีระยะเวลาทำงาน 6 เดือน - 1 ปี ก่อนที่จะเข้ามาทำงานในบริษัทปัจจุบันร้อยละ 45.8 เคยทำงานในบริษัทอื่นมาก่อน ร้อยละ 33.2 ไม่เคยทำงานที่ใดมาก่อน ร้อยละ 13.7 เคยทำเกษตรกรรมและร้อยละ 1.3 เป็นแม่บ้าน สำหรับการสำรวจความพึงพอใจในงานปัจจุบันนั้นพบว่าร้อยละ 72.6 มีความพึงพอใจ ร้อยละ 21.3 รู้สึกเฉยๆ และมีเพียงร้อยละ 6.1 ไม่พึงพอใจในงานที่ทำปัจจุบัน

ตารางที่ 3.3 แสดงจำนวนและอัตราส่วนร้อยละของแรงงานหญิงกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามระยะเวลาที่ทำงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมลำพูน งานที่เคยทำมาก่อนงานปัจจุบันและความพึงพอใจในงานปัจจุบัน

ระยะเวลาทำงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมลำพูน	จำนวน (380 ราย)	ร้อยละ (100)
0 - 6 เดือน	69	18.2
6 เดือน - 1 ปี	20	5.3
1 ปีขึ้นไป	291	76.6
งานที่เคยทำมาก่อนงานปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	126	33.2
เกษตรกรรม	52	13.7
แม่บ้าน	5	1.3
ทำงานในบริษัทอื่น	174	45.8
อื่นๆ	23	6.1
ความพึงพอใจในงานปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่พอใจ	23	6.1
พอใจ	276	72.6
เฉยๆ	81	21.3